

Lendvai utcák, tájak és sírok

a HUNSOR összeállítása
a Magyar -Svéd Online Források publikációja

A trianoni békediktátum után előbb a délszláv királyság, később jugoszláv, majd néhány évvel ezelőtt szlovén megszállás alá került a dél-zalai Lendva városa (korábbi nevén: Alsó-Lendva), ahol az elmúlt nyolc évtizedben végrehajtott elszlávosítás következtében az őshonos magyarság lassan kisebbségbe szorult. Lendván manapság körülbelül 4500 magyar él, akik a város lakosságának 37 százalékát teszik ki.

Lendvai városnéző sétánkat a település főutcájában, a Partizán utca 120. szám alatti magyar központból kiindulva kezdjük el. A kétemeletes központ utca felőli bejáratán vagy fél tucat magyar intézet, illetve médium neve olvasható. A bejáratnál balra, a házfalon márványtáblába ágyazva a város nagy szülöttének - Zala György (1858-1937) szobrászművész - emlékét hirdető bronz dombormű fogadja a látogatót.

A "dicsőséges" titóizmusra emlékeztető Partizán utcán Lendva városközpontja felé haladva balról a helyi kétnyelvű középiskola épületét látjuk. Lendvai Kepe Zoltán, a Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet munkatársa elmondja, hogy pontosan mit is kell érteni ezen a kétnyelvűségen: - A kétnyelvű középiskola eredetileg azzal a céllal jött létre, hogy mindkét nyelvet, tehát a magyart és a szlovént egyformán kell tanítani az intézet falai között. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a tan-órákon harmincperces szlovén nyelvű oktatás után 15 percen keresztül magyar nyelven kellene összefoglalni a tanult anyagot. A szomorú valóság azonban az, hogy az itteni tanároknak legalább a fele szláv anyanyelvű, s ezért eleve megvalósíthatatlan a kétnyelvű oktatás.

Nálunk ezt a kétnyelvűnek nevezett oktatást sokan a magyarok asszimilálására irányuló legrafináltabb fogásnak tekintik - mondja Lendvai Kepe Zoltán, akitől ezután azt kérdezem, hogy az asszimilálási törekvésekből kivesszük-e részüket a tanintézet magyar anyanyelvű oktatói is. - Szerintem kivesszük, mert nálunk elég jók a tanári fizetések. Egy kezdő tanár havi fizetése körülbelül ezer német márka, s ezért lojálisak a hatalomhoz. Természetesen nem lehet mindenkit egy kalap alá venni, mert akad köztük egy-két tisztességes, a magyarságnak elkötelezett tanár is - fejt ki véleményét kísérelve, miközben megérkezünk a városközpontban álló Szent Katalin-plébániatemplom melletti kis térre.

A lendvai Luca széke

A templom melletti terecskének még nincs neve, de a város magyar vezetői szeretnék, ha a közeljövőben Templom tér vagy Szent Katalin tér lenne. Ezen a téren, a plébániatemplom mellett áll a régi polgári iskola épülete, amelynek falán Kossuth Lajos és Széchenyi István emléktáblája alatt a piros-fehér-zöld színű szalagok arról tanúskodnak, hogy a lendvai magyarság ezen a helyen minden március 15-én elhelyezi az emlékezés koszorúit és virágait. Az emléktáblák mellett a "2. számú kétnyelvű általános iskola" fölírat olvasható, de valójában ebben az épületben manapság már a fogyatékos gyerekek iskolája, vagy ahogyan a helyiek mondják, a "buta iskola" működik. A "buta iskola" terecskéjével szemben, a Partizán utcában 1998. március 15-én nyílt meg a Bánffy Magyar Könyvesbolt, ahol kizárólag magyar nyelvű könyveket, hírlapokat és egyéb kiadványokat vásárolhat a város magyarsága. - Közel nyolcvan év után végre megint lehet Magyarországon megjelenő magyar nyelvű napilapokat kapni Lendván. Mindennap átjárunk a határon túli Lentibe, ahonnan áthozzuk a friss anyaországi újságokat. Sok hetilapot, köztük a Magyar Fórumot árusítják ebben a könyvesboltban - újságolja Lendvai Kepe Zoltán.

A Szent Katalin-templom körüli ősi városmag utcáiban mindenütt kétnyelvű cégtáblák vannak, s az itteni épületek pedig a jellegzetes, Monarchia-beli magyar, s általában a szecessziós stílus jegyeit viselik magukon. A főutca templom felőli oldalán is egy szecessziós, az ablakok között nagy virágmintákkal díszített egyemeletes épület, a híres Balkányi nyomdász- és kiadócsalád háza áll. - Ezeket a kiváló iparos családokat a jugoszláv időkben kiirtották, vagy az életüket mentve önként menekültek el a városból. Lendva még a második világháború utáni években is 90 százalékban magyar lakosságú város volt. A háború után tömegesen telepítették be a tengeremléki és a muravidéki szlávokat. Az Őrihódostól Pincéig elterülő, mintegy 35 magyar település szintiszta magyar vidéket képezett - magyarázza az idegenvezetőnek is kiváló

helyi kísérem.

Betérünk a városközpontban levő gyorsbúféba, ahol szintén magyarul köszönnek vissza. - Milyen érzés magyarnak lenni Lendván? - teszem föl a kérdést a pult mögött álló Dávid Gézának. - Magyarnak lenni mindenhol megtisztelő érzés, ha az ember annak tartja magát. Márpedig mi nagyon is magyarnak tartjuk magunkat. A szomszédos Lakoson születtem, s reggelente, amikor kiléptem a szülői ház kapuján, a fölkelő nap fényében megpillanthattam a szemközti Csonka-dombon álló Szentháromság-kápolnát. Az itteni táj és az anyanyelv tart meg minket magyarnak - mondja a vendéglős.

A Szent Katalin-templommal szemben a főutcáról lépcsősor vezet a városközpont mélyebb pontjára, ahol egy félig elkészült díszes épület körül két-három munkás lézeng. Itt épül (ha egyáltalán valaha is elkészül) a Makovecz Imre tervezte lendvai magyar kultúrotthon. - A kultúrotthon megépítéséről még a rendszerváltás utáni első magyar kormány egyezett meg a szlovén vezetéssel, de később a Horn-kormány szép lassan visszakozott a megállapodás anyagi kötelezettségeinek teljesítésétől, aminek következtében a kultúrotthon már tíz esztendeje épül. Időközben az épületet háromszor is áttervezték, s ezért az itteniek már régóta a lendvai Luca székének is nevezik a félig kész kultúrotthont - adja meg a felvilágosítást Lendvai Kepe Zoltán.

A lassan épülő kultúrotthontól sétánkat a plébániatemplom mögötti keskeny és kacskaringós úton, a Bánffyak híres vára alatt elhaladva folytatjuk tovább, s fölérünk a Lendva-hegy oldalában levő kétszintű temetőbe. Betérünk az ódon sírkertbe, ahol a síremlékeken szinte mindenütt magyar neveket olvashatunk. Azért "szinte mindenütt", mert a Trianon utáni szláv országrablás még a lendvai magyar temetőket sem kímélte. A kihalt vagy elüldözött magyar családok sírhelyeit a szlávok lassan megkaparintják és kisajátítják.

Csillag és kereszt

A magyar föliratos sírkövek erdejében ezért itt is, ott is fölbukkan egy vörös csillagos partizánsír. De szlovén polgári személyeket is temetnek egy-egy kiforgatott, korábban magyar ember végső nyughelyéül kijelölt sírba. A hegyoldali temetőből még följebb kapaszkodunk a Csonka-domb tetején álló Szentháromság-kápolna irányába. A kápolna előtti kerítésen és az egyik díszes síremléken nemzetiszínű szalagokat lenget a Lendva-hegy felől fújó szél. A díszes síremlék alatt Lendva híres szülőtte, Ráth János '48-as honvéd százados nyugszik. A Szentháromság-kápolna körüli temetőben több évszázados magyar síremlékek is vannak. Döbbenetes valóság, de még itt, a Csonka-domb csúcsán levő ősi magyar temetőben is fölfedezhetünk egy-egy beékelődött szláv síremléket.

A múltnak kútja

Lendva jelenkorából időben visszatérünk a magyar középkorba, amikor fölkaptatunk a sétánk kiindulópontja mögötti Szent János nevű domboldal völgyében, elvadult bozót és bokrok által rejtett, legendás Bánffy-kúthoz. Utat törünk magunknak az ásott kútra helyezett mohás kávához. A kút a közelben fakadó Bánffy-forrás vékonyan csordogáló vize táplálja, a fölösleg pedig a káva alatti lyukon át távozik a Lendva-patak irányába. Kísérem elmeséli a mohás kúthoz fűződő szép legenda egyik változatát. - Amikor 1476-ban Beatrix nápolyi királykisasszony Mátyás jegyeseként Buda felé tartott, kíséretével megszállt a Bánffy kút feletti hegyen álló várában. Mátyás király a lendvai vár urát, Bánffy Miklóst küldte el Beatrixért Itáliába, s miután az ara megérkezett Lendvára, elmentek vadászni. Vadászat közben egy vadkan megsebezte Bánffy Miklós legendás szépségű nejét, sagáni Margit hercegnőt. Mátyás megmentette az asszonyt a vadkan további támadásától, és sebeit maga a király mosta ki ennek a kútnak a vizében - fejezte be Lendva város közel- és régmúltbeli történetét Lendvai Kepe Zoltán.

a HUNSOR összeállítása

A Magyar -Svéd Online Források

Unus Eademque Libertas - HUNSOR 2002., A.D.